

Hva styrer stemmegivningen til aktive kristne?

”Men KrFs grunnskade er at man ville ”kjøpe” seg nye velgergrupper ved å avsvække den opprinnelige kristenprofilen. Resultatet ble at KrF mistet en tredjedel eller halvparten av velgergrunnlaget. Samtidig som man ikke greide å holde på de nye velgerne”

– Leder i avisen Dagen¹

En vanlig analyse er at KrF mister og står i fare for å miste flere velgere til FrP. Det er de “aktive” eller “sterkt troende” kristne velgerne som, i følge denne fortellingen, gir sin stemme til partier som tar vare på såkalte kristne hjertesaker som solidaritet med Israel, livsvern, økonomisk støtte til egne samfunnsinteresser og mer generelt det meste som angår seksualitet og ekteskapets stilling. Støtten til Israel blir ofte dratt fram som spesielt viktig, og en grunn til at mange kristne har begynt å stemme FrP i stedet for KrF.

Stifterne av det nye partiet ”De kristne”, som ble intervjuet i Vårt Land 11. juni, kan fungere som et eksempel på dette narrativ.² Terje Simones, initiativtaker til partiet, svarer følgende på spørsmål om hva slags parti dette skal bli: ”Det får du meg ikkje til å seie noko om på dette tidspunktet. Etter seks år med systematisk avkristning av dette landet treng vi eit parti som står på dei kristne grunnvollane. Det er alt eg kan seie. Men Israel er viktig for oss. Kjempeviktig.” Det kan virke som Israel er i sentrum for politikken, hvor man ellers plasserer seg i det politiske landskapet er underordnet. Partiet leverte inn liste uten å ha noen politikk, men man hadde bekjennelsesparagraf. De kristne, andre forsøk på å stifte kristne partier, og velgerovergangen fra KrF til FrP ved valgene i 2003 og 2005 har bidratt til å gi et inntrykk av at kristne velgere er religiøst opptatt av visse saker.

Dette notatet skal ikke se på velgeroverganger fra KrF til FrP, men i stedet undersøke hva som rører seg av vurderinger bak aktive kristne velgeres stemmegivning, og om disse velgerne er mer idéstyrte enn saksstyrte i sine partivalg. I tillegg ser vi på hvilke ideer og enkeltsaker som eventuelt ligger til grunn. For å svare på dette har Civita blant annet gjennomført en spørreundersøkelse blant et utvalg ledere innen de største kristne trossamfunnene i Norge. Notatet tar ikke sikte på å gå til bunns i disse spørsmålene, til det er ikke notatet omfattende nok. I stedet vil notatet gi en del perspektiver som kan være nyttig å ta med seg når man vurderer og diskuterer aktive kristne velgere. Notatet vil utdype hypotesene som ligger til grunn for spørreundersøkelsen, før resultatene vil bli presentert. Men det første spørsmålet som må stilles, er hvem som er de aktive kristne velgerne?

HVEM ER DE AKTIVE KRISTNE VELGERNE?

Blant noen har det vært vanlig å tenke på KrF som de kristnes talerør i politikken. Om ikke alle kristne stemmer KrF, er det i hvert fall etablert en holdning til at alle som stemmer KrF, er kristne, gjerne da i betydningen spesielt troende eller "aktive" kristne. Dette er en sannhet med modifikasjoner. Vårt Land skriver den 11. juni at kristne er "kanskje bare 15 prosent av alle velgere. Og KrF har aldri hatt mer enn 50 prosent av de såkalte aktive kristenfolkene".³ Sunniva E. Holberg prøver i sin masteroppgave "Menneskefiskere eller stemmefiskere?" å lokalisere "det kristne grunnfjell".⁴ Hun mener at valgundersøkelsen, gjennomført i regi av Institutt for samfunnsforskning (ISF), sin "religiøs aktivitetsindeks" kan gi oss et godt bilde. Her utgjør de organisert aktive kristne rundt 10 prosent av den totale befolkningen. Består grunnfjellet til KrF av 493 700⁵ mennesker?

Tall fra Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) viser at i 2000 regnet 12 prosent av medlemmene i Den norske kirke seg som bekjennende kristne. Ut fra det høye antall medlemmer i Den norske kirke er det ikke urimelig å bruke dette som et anslag over andelen av totalbefolkningen som vil kalle seg bekjennende kristne.⁶ I boka "Religion i dagens Norge" er de som deltar i gudstjenester utenom ved dåp, bryllup og begravelse månedlig, syv prosent av befolkningen.⁷ Kirkebyggernetverket DAWN Norge definerer *aktive kristne* som "de som deltar på gudstjenester eller møter minst 1 gang i måneden eller mer". Nærmere fem prosent, eller 210 000-220 000 personer, går under en slik definisjon. Spørsmålet er hvilken definisjon vi skal velge.

DIAGRAM 1 – HVOR MANGE KRISTNE VELGERE FINNES DET?	
Definisjon	Antall personer
Valgundersøkelsens religiøs aktivitetsindeks	493 700
Bekjennende kristne (i følge KIFO)	592 440
Iflg boken "Religion i dagens Norge"	345 590
Kirkebyggernetverket DAWN Norge	220 000

Om man skal snakke om de kristne som en noenlunde homogen gruppe, kan man nok ikke se på disse 10 – 12 prosentene av befolkningen. Det er klart at mange av dem aldri har stemt på KrF, og i sine politiske preferanser spriker de naturligvis en del. 79,2 prosent av befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Det er lite trolig at deres stemmegivning avviker mye fra befolkningen for øvrig.⁸

Det er grunn til å tro at de fem prosentene som DAWN finner ved sin definisjon på aktive kristne, vil være en gruppe mennesker som det kristne livssyn spiller en stor rolle for, på alle livets områder, i tidsbruk, holdninger og derfor også ved politiske valg. De resterende prosentene, uten at det her foreligger empirisk grunnlag for å hevde dette, vil trolig ikke ha den samme gruppeidentiteten og vil ikke på samme måte som aktive kristne føres til en bestemt politisk preferanse.

Forholdet mellom gudstro, religion og etikk er prøvd besvart i boken "Etisk pluralisme i Norden". Den er basert på RAMP-materialet (Religious and Moral Pluralism), som er en spørreundersøkelse foretatt i 1997-98 om oppfatninger om en rekke religiøse og moralske problemstillinger. Interessant i vår sammenheng er at RAMP-undersøkelsen viser at for mennesker med et aktivt forhold til den kristne tro spiller gudstroen og religionen en viktig rolle for etiske valg, mens denne betydningen

er svært liten hos grupper med et fjernt forhold til kirkens gudstjenester.⁹ Det betyr at for de fem prosentene som går månedlig til gudstjeneste eller deltar aktivt i andre kirkelige aktiviteter, vil dette korrelere med visse type holdninger, og sannsynligvis også politisk ståsted.

Det er forskjell i synet på forskjellige moralske spørsmål mellom kirkeaktive og ikke-aktive, men disse forskjellene er i ferd med å minke.¹⁰ Slik sett er det viktig å presisere at kirkelig engasjement er én av faktorene som har innflytelse i moralske spørsmål. Om man tenker seg at moralsk holdning vil ha noe å si for hva man stemmer ved valg, betyr det at man kan se for seg at "grunnfjellet" av kristne velgere egentlig ikke utgjør mer enn fem prosent. De resterende velgerne som scorer høyt på religiøsitetindeksen i valgundersøkelsen er ikke blant de aktive kristne, og man kan tenke seg at de har et litt annet og mindre samstemt forhold til politikk.

RAMP-materialet inneholder et spørsmål om hvilken betydning religiøs tro har for ens daglige liv. 27,8 prosent svarer at troen ikke har noen som helst innflytelse på dagliglivet, mens 7,7 prosent svarer det motsatte alternativet, at det har stor betydning.¹¹ Resultatene fra dette spørsmålet viser naturlig nok at aktive kirkegjengerne i langt høyere grad svarer at religiøs tro har stor innflytelse i dagliglivet. Responsen på spørsmål om hvilken innflytelse religiøs tro har på beslutninger, viser at svarene nesten er like som på det foregående spørsmålet. Den indre menighetskjerne er for eksempel atskillig mer restriktive med å akseptere abort ved sosiale indikasjoner enn andre grupper.¹² Slik ser det ut som det finnes en gruppe aktive kristne som har flere politiske oppfatninger felles. Men man vet ikke hvor viktig bestemte politiske enkeltsaker er for dem når det skal stemmes ved valg. Og det er slik vi kommer til neste spørsmål; hva er viktig for en aktiv kristen velger når det skal velges mellom politiske partier?

HVA ER VIKTIG FOR EN AKTIV KRISTEN VELGER?

En vanlig hypotese: Kristenfolkets stemmegivning styres av enkeltsaker

Som det står i innledningen, er en vanlig antagelse om kristnes stemmegivning at de gir sin stemme til partier som ivaretar visse hjertesaker, og da spesielt støtte til Israel. Dette narrativ kom særlig frem etter at Carl I. Hagen ble invitert til frimenigheten Levende Ord i Bergen. Omtrent samtidig begynte flere å bruke dette som forklaring på hvorfor KrF mistet velgere til FrP. For FrP virker det som en bevisst strategi å fremstille seg selv som mer Israellvennlige enn KrF, som for eksempel da Siv Jensen uttalte til Vårt Land at hun til tider hadde følt seg litt alene i Israelsspørsmålet, med et klart spark til KrF og daværende KrF-leder Dagfinn Høybråten.¹³ Innad i KrF har man langt på vei godtatt eller resignert for det samme narrative. Eksempelvis skrev Dagfinn Høybråten i en medlemsmail: "Hyppig får de høre at de ikke står opp for Israel. Men hvem fronter Israels venner på Stortinget? Hvem står fremst i kampen mot jødehat og stadige fremstøt for boikott av Israel? Hvilket er det eneste partiet på Stortinget som har alle sine representanter innmeldt i Israels venner? Er det ikke Hans Olav Syversen og hans parti?"¹⁴ Det at Høybråten skriver dette tyder på at KrFs tillitsvalgte møter personer der ute som er skuffet over det de opplever som manglende støtte til Israel fra KrFs side.

I en debatt om KrF før landsmøtet i 2011 sa Bjarte Ystebø, leder for aksjonen Kristenfolket, følgende "Du kan ikke bare vedta nye hjertesaker på et landsmøte, uansett hvor mye delegatene er enige og taler varmt om fattigdomsbekjempelse og miljøengasjement. Du fjerner deg fra bedehusfolket som har sagt at det er Israel, kristendom i alle deler av samfunnet og friskoler som er de virkelige hjertesakene".¹⁵ Miljøet rundt avisene Norge IDAG og Dagen definerer grunnfjellet og grasrota til KrF som bedehusfolket, men hvor mange personer utgjør egentlig dette bedehusfolket?

Dagen og Norge IDAG

Dagsavisen Dagen og ukeavisen Norge IDAG er kristne aviser av det selverklært konservative slaget. Analyser av lederne i begge aviser viser at de begge kan passe mer eller mindre inn i den forestillingen som tidligere er presentert, med noen nyanser.¹⁶ I 2010 hadde DagenMagazinet opplagstall på 9 946. Norge IDAG hadde opplagstall på 10 691.¹⁷ Med forbehold om at noen personer abonnerer på begge aviser, kan vi anslå at det i hvert fall finnes en 20 000 personer i Norge som abonnerer på disse avisene. Dette utgjør kun en liten del av de aktive kristne, som med DAWN Norge sin definisjon er rundt 220 000. Et nytt forbehold må tas, i og med at det kan finnes personer som har lignende syn som disse to avisene, men som ikke abonnerer på noen av dem, og personer som ikke sympatiserer med meningene, men som likevel leser avisene. DagenMagazinet hadde i 2010 et lesertall på 24 000 og 31 000 i 2009.¹⁸

En alternativ hypotese: Kristenfolkets stemmegivning styres av ideer

Den alternative hypotesen er at det ligger politisk verdier og ideer til grunn for hvor de aktive kristne plasserer seg i den partipolitiske flora. Enkeltsakene er i så måte underordnet helheten. For eksempel påviser Pål Ketil Botvar at tradisjonell religiøsitet korrelerer med høyreorienterte holdninger.¹⁹ Interessant å merke seg i denne sammenheng er at miljøet rundt Norge IDAG og Dagen plasserer seg på høyresiden av politikken, med en sterk skepsis til den "sekulære" venstresiden.

PRESENTASJON AV FUNN FRA SPØRREUNDERSØKELSEN

Vi har som en del av arbeidet med dette notatet intervjuet ledere i de seks største kirkesamfunnene i Norge. Vi har sendt et elektronisk spørreskjema til et tilfeldig utvalg ledere i Den norske kirke, Den katolske kirke, Pinsemenigheter, Den evangelisk lutherske frikirke, Metodistkirken og Baptistkirken i Norge. Kontaktinformasjon er funnet på de respektive kirkesamfunnenes nettsider. Målet med dette har på ingen måte vært representativitet for kristenfolket i Norge, til det har ikke dette prosjektet vært omfattende nok. I stedet har vi med spørreundersøkelsen prøvd å oppnå et inntrykk av om det er den vanlige eller vår alternative hypotese som stemmer best med vurderingene til et utvalg av ledere i de største kristne trossamfunnene i Norge.

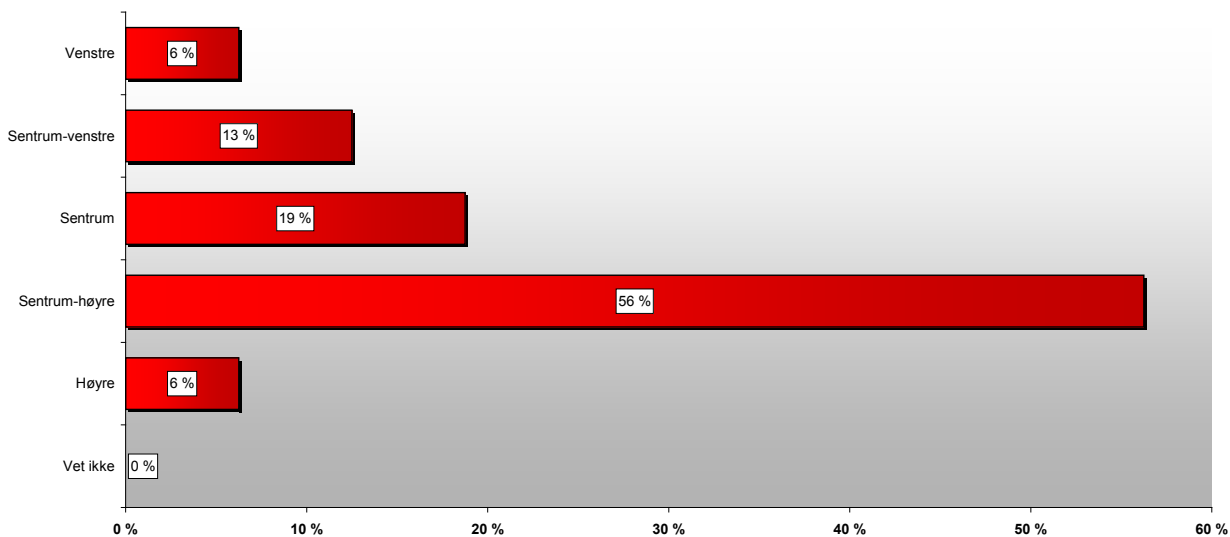
Vi har spurt etter hva som er viktig for disse kristne lederne stemmegivning. Er det Israel og andre enkeltsaker, eller noe annet? Er det ideer eller enkeltsaker som er bestemmende for hva de stemmer? Og kan meningene jevnt over karakteriseres som liberale eller borgerlige, eller er de styrt av en egen ideologi "på tvers" av de mer etablerte ideologiene?

En svakhet ved å gjennomføre en slik undersøkelse blant lederne i menighetene er at de ikke nødvendigvis representerer det bredere lag av selv aktive medlemmer i sine forsamlinger. Som en person sa, er kravet om å lære gresk under teologiutdannelsen det beste vernet mot et fundamentalistisk bibelsyn.²⁰ Men uansett er det rimelig å anta at presten og pastoren sine holdninger vil være til dels i overensstemmelse med menigheten for øvrig. Av de 60 personene som fikk spørreundersøkelsen tilsendt svarte 23 (38 prosent). Det er et forholdsvis lavt antall som er med i undersøkelsen, og med fare for at det gjerne er de mest engasjerte og samfunnsbevisste som svarer, bør vi ikke trekke for bastante konklusjoner. Vi kan heller ikke utelukke at de som har svart er de som er mest positive til Civita og Civitas politiske ideer.

Borgerlig?

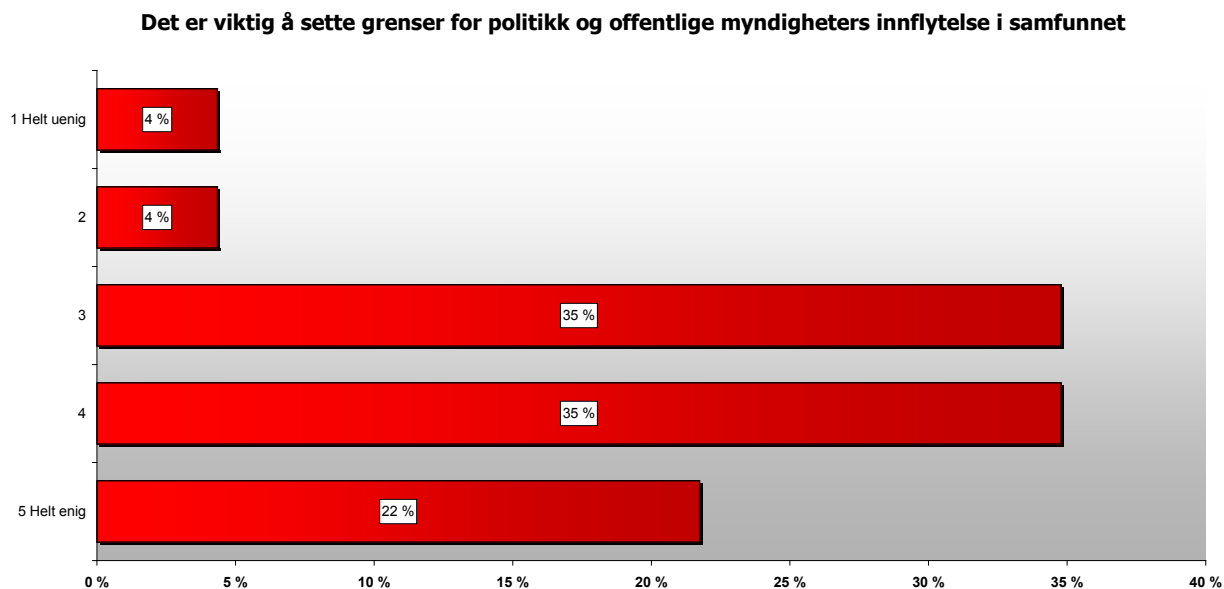
Det er særlig svar på to spørsmål som underbygger vår hypotese om at kristne plasserer seg på borgerlig side i politikken. På spørsmål om hva som er avgjørende for stemmegivning ved politiske valg – ideologi og ideer eller enkeltsaker – svarer 70 prosent ideologi og ideer. Som vi kan se av figur 1 plasserer 62 prosent seg til høyre eller sentrum-høyre i det politiske landskapet. Om vi tar med sentrum, blir det i alt 81 prosent. Selv om 19 prosent plasserer seg på den politiske venstresiden, ser man tydelig at et stort flertall identifiserer seg med sentrum og høyresiden i norsk politikk.

Figur 1

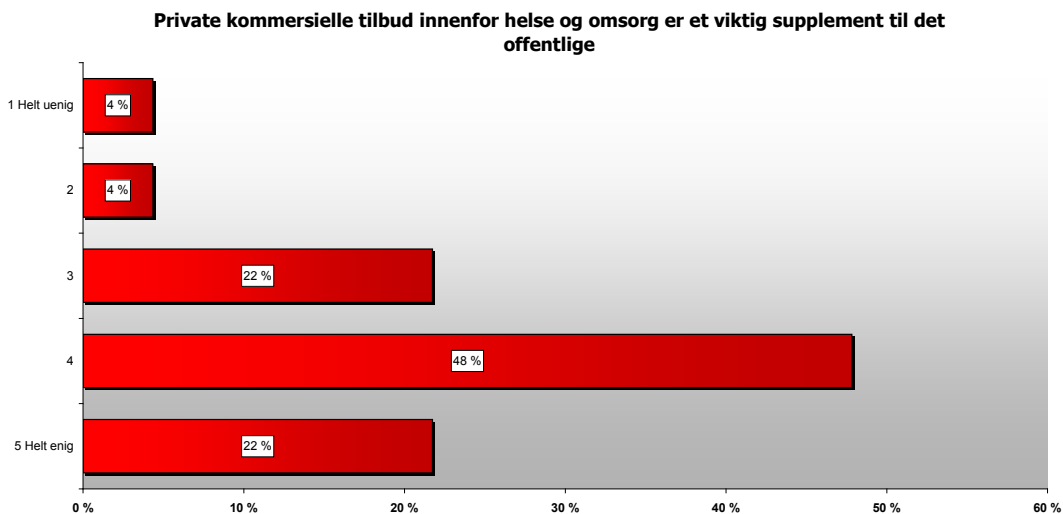
Svar på en del andre spørsmål er også med på å underbygge inntrykket. På spørsmål om "det er viktig å sette grenser for politikk og offentlige myndigheters innflytelse i samfunnet" svarer 57 prosent at de er enige og bare 8 prosent at de er uenige (figur 2).

Figur 2

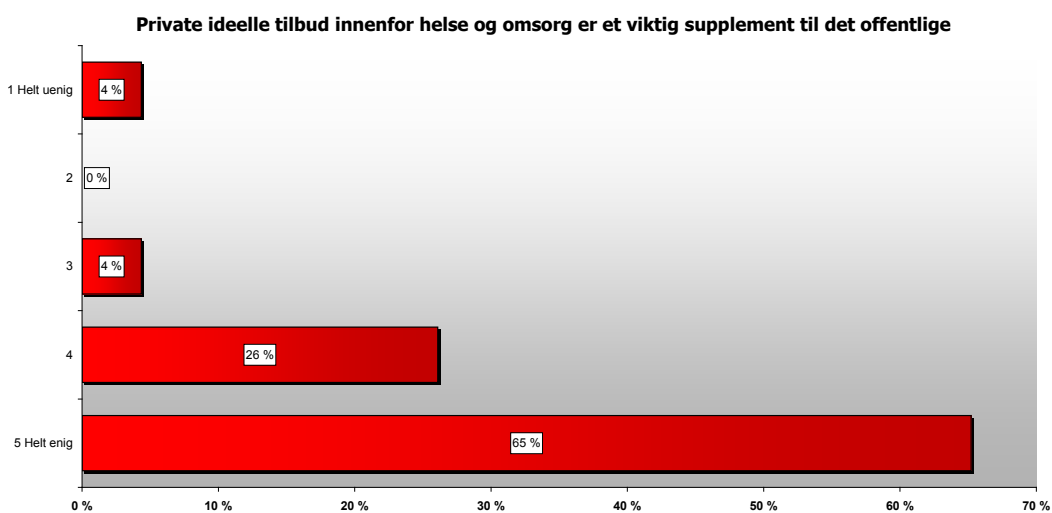

Om vi ikke vet helt eksakt hva som ligger i et slikt svar, kan det indikere en iboende skepsis til en altomfattende statsmakt, selv om man kan innvende at det ikke er mange som er uenige i et slikt utsagn, uavhengig av politisk preferanse. Spørreundersøkelsen inkluderte også en rekke spørsmål om private vs. offentlige velferdstilbud. Svarene viser her også en tydelig borgerlig profil (se figur 3, 4, 5 og 6).

Figur 3

Figur 4

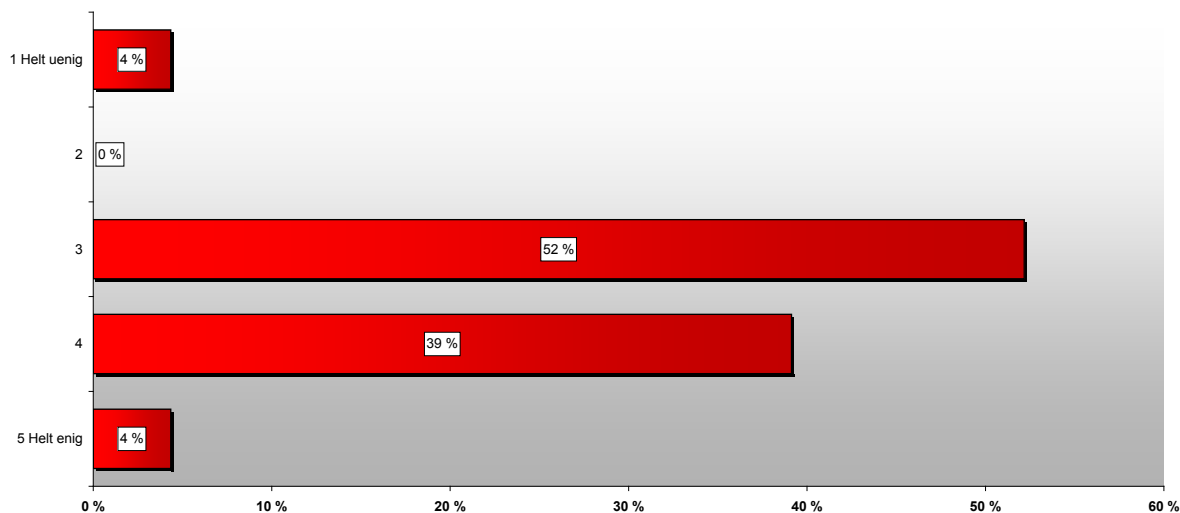

Figur 5

Figur 6

Økt konkurranseutsetting av offentlig sektor er et gode

Svarene viser bl.a. en sterk skepsis til at det offentlige bør eie og drive alle velferdstilbud. 87 prosent sier at de er imot det, mens ingen sier de er for. Samtidig er 43 prosent positive til økt konkurranseutsetting mens bare 4 prosent er skeptiske. 70 prosent er enige i at private kommersielle tilbud innenfor helse og omsorg er et viktig supplement til det offentlige. Bare 8 prosent er uenige. Det er interessant, om enn ikke særlig overraskende, å merke seg at det er enda flere som er positive til private ideelle tilbud enn privat kommersielle. 91 prosent er enige i at private ideelle tilbud innenfor helse og omsorg er et viktig supplement til det offentlige (65 prosent er helt enige). En kommentar fra en av respondentene kan kanskje forklare denne holdningen: "Det er viktig for meg at ikke alt skal kontrolleres og reguleres av staten, men at det gis et rimelig rom for private og individuelle initiativ... Dessuten at stadig mer kontroll med liten fleksibilitet utøves til nesten minste detalj for den vanlige borger. Sosialdemokratiet oppleves som mer kontrollerende for hver ny periode. Det skremmer meg, og det får betydning for min stemmegivning". Svarene på disse spørsmålene gir et klart inntrykk av at respondentene har hva man ellers ville beskrive som politisk liberale og borgerlige holdninger.

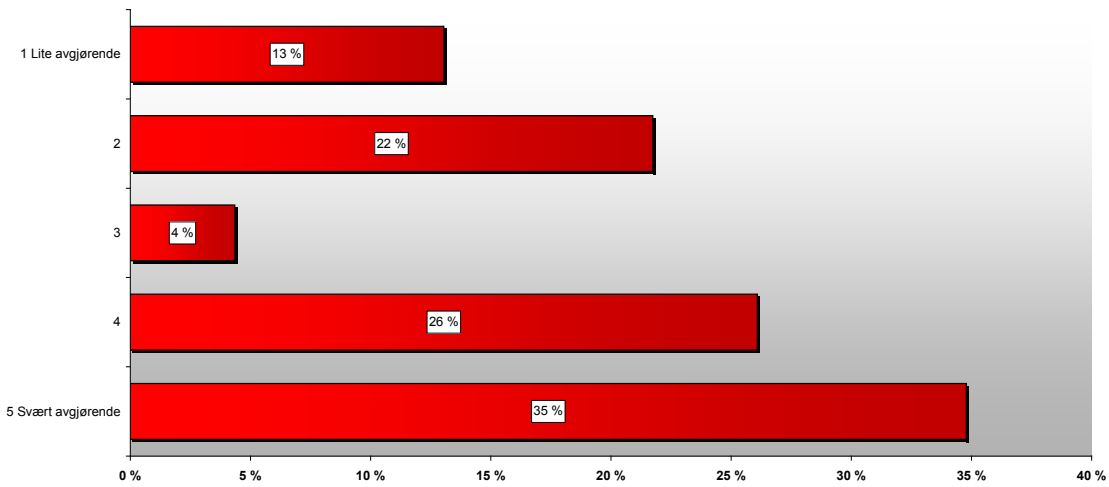
Kristne hjertesaker?

Respondentene ble spurt om å rangere en rekke saker i forhold til hvor avgjørende de er for deres stemmegivning ved valg. I forhold til kristne hjertesaker er det interessant å merke seg at Israel ikke er en av dem. På spørsmål om hvor avgjørende solidaritet med Israel er for stemmegivning svarer 52 prosent at det er lite avgjørende (figur 9). Det at det er 31 prosent som sier at det er avgjørende, stemmer overens med hypotesen om at den stereotype kristne finnes, men at de er i mindretall. Videre viser svarene på spørsmål om nei til selvbestemt abort (figur 7) (61 prosent sier det er avgjørende) og nei til felles ekteskapslov (figur 8) (74 prosent at det er avgjørende) at det kan se ut som slike "hjertesaker" finnes i noen utstrekning, men at det også er lite avgjørende for en del når det kommer til stemmegivning ved valg, slik at det ikke er et entydig bilde.

I tillegg til å spørre om de typiske hjertesakene spurte vi hvor avgjørende en rekke andre spørsmål er. Både anti-rasisme/kamp mot fremmedfiendtlighet (figur 11) (91 prosent sier det er avgjørende) og bekjempelse av fattigdom i Norge (figur 10) (87 prosent sier det er avgjørende) er mer avgjørende enn de ellers så typisk definerte hjertesakene for kristenfolket. Det kan her bemerkes at den klare vektleggingen av miljø- og solidaritetssaker ikke gjør at man samtidig vurderer seg som venstresidetilhengere. Samtidig bør det understrekes at svarene her også kan være uttrykk for det "normale" å svare på uforpliktende meningsmålinger, og at motsatte svar nok ville vært mer overraskende.

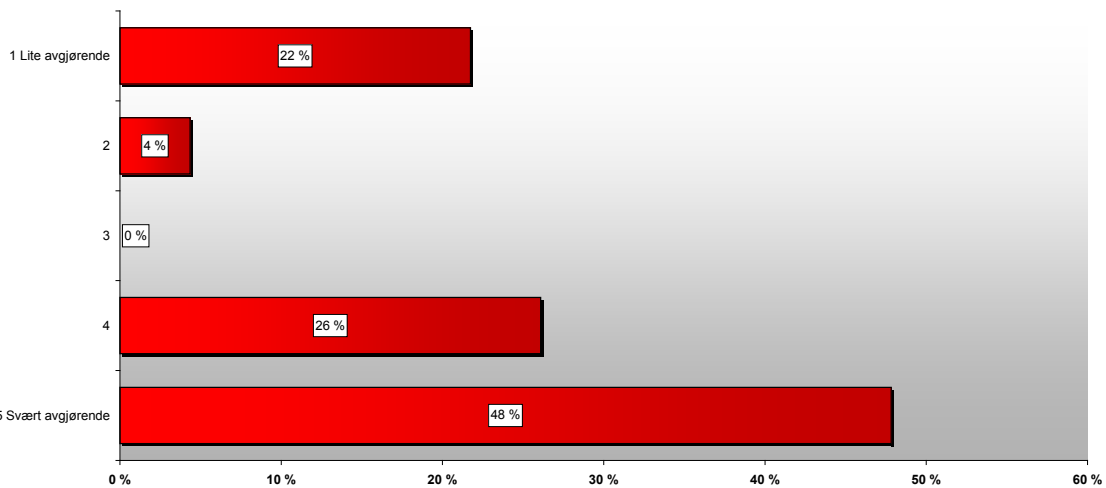
Fiigur 7

Nei til selvbestemt abort

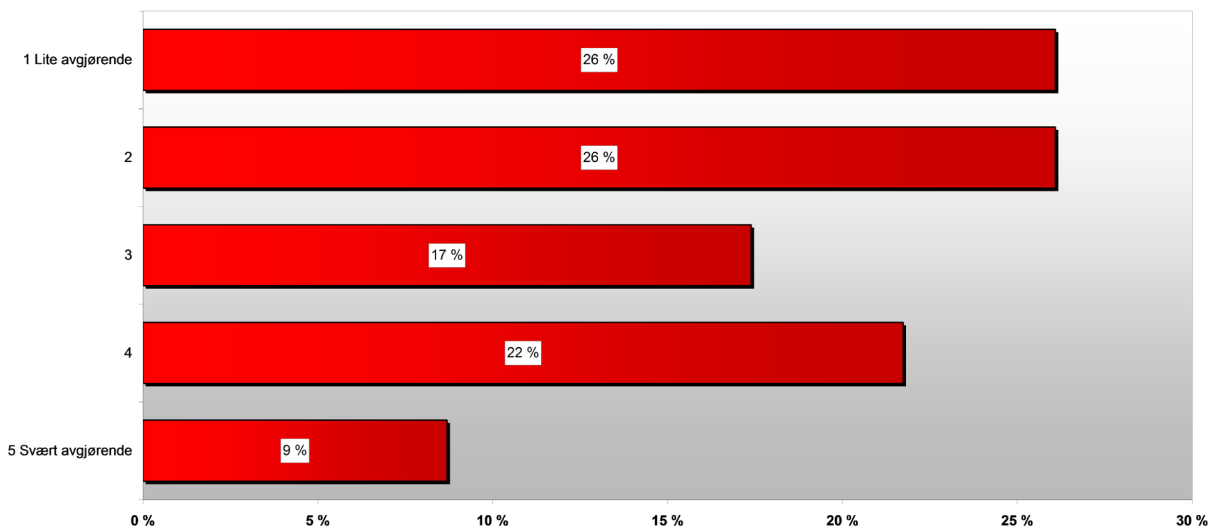
Figur 8

Nei til kjønnsnøytral ekteskapslov

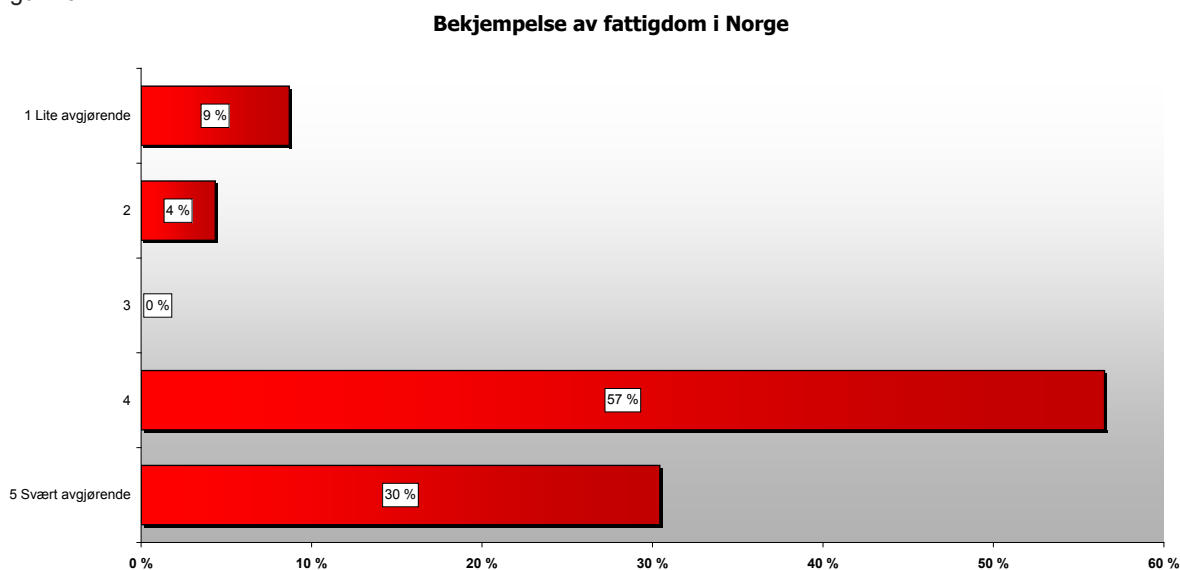

Figur 9

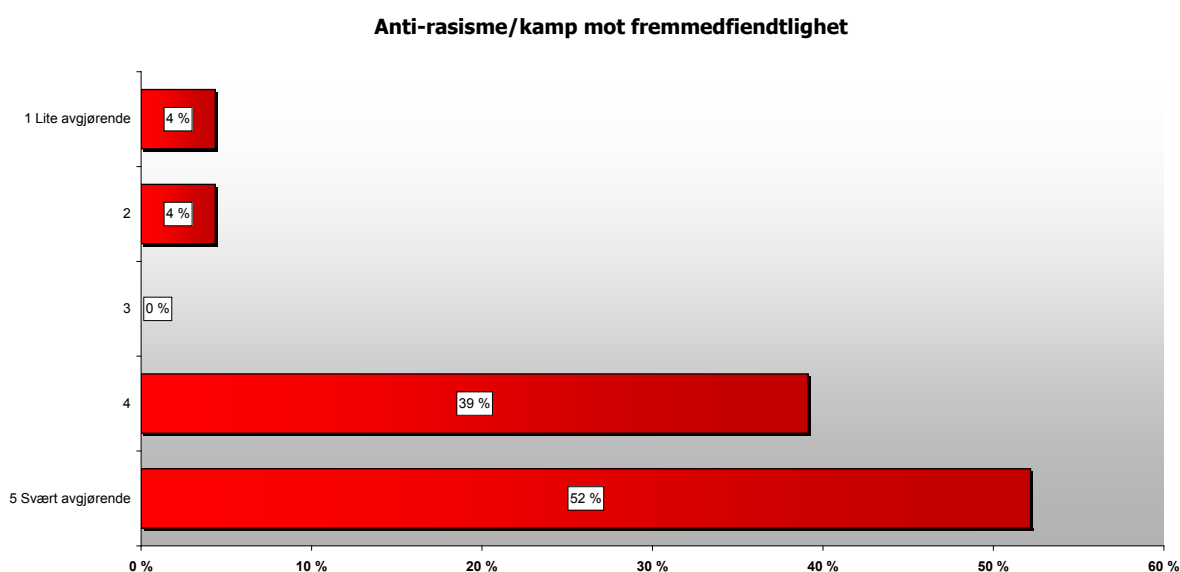
Solidaritet med Israel

Figur 10

Figur 11

KONKLUSJON

Sunniva E. Holberg uttaler til Vårt Land at "en skal være oppmerksom på at kristne velgere ikke er en homogen gruppe.²¹ Den konklusjonen støtter for så vidt også dette notatet, men det kommer an på hvilke definisjon av kristne velgere man legger til grunn. I dette notatet har vi argumentert for at det er meningsfullt å snakke om aktive kristne som en forholdsvis homogen gruppe og at en utvidet definisjon vil være mindre hensiktsmessig.

Resultatene fra spørreundersøkelsen vi har gjennomført setter spørsmålstegn ved hypotesen om at aktive kristne har noen altoverskyggende hjertesaker som ligger til grunn for deres stemmegivning. Den kristne grasrota, slik Bjarte Ystebø og andre presenterer den, er nok mer mangfoldig enn de tror – eller har vært villig til å presentere. Det er uansett grunn til å hevde at de konservative kristne rundt disse miljøene, som får en del oppmerksomhet i media, er relativt små og på ingen måte er

noen grasrot eller grunnfjell for et landsomfattende politisk parti. I sin masteroppgave argumenterer Kjersti Børke Andresen for at miljøene rundt Norge IDAG og Dagen har likhetstrekk med bevegelsen New Christian Right i USA.²² Også i USA kan man argumentere for at innflytelsen og betydningen deres er sterkt overdrevet.²³ Samtidig bekrefter undersøkelsen at det så absolutt finnes hjertesaker, men at de langt fra er så entydig utslagsgivende som mange vil ha det til. Interessant er det også at undersøkelsen viser liberale, borgerlige politiske holdninger blant flertallet av utvalget av kristen ledere som har respondert på vår undersøkelse. Om dette er noe som gjelder på tvers av hele Kristen-Norge kan bare en større og mer representativ undersøkelse vise.

På bakgrunn av dette er det grunn til å tro at aktive kristne anlegger langt mer sammensatte vurderinger for valget mellom hvilke politiske partier man vil gi sin stemme, enn man av og til kan få inntrykk av. I stor grad underbygger resultatene fra spørreundersøkelsen vår alternative hypotese om at kristenfolkets stemmegivning styres av ideer, og ikke kun enkeltsaker. Respondentene i vår spørreundersøkelse kan beskrives som solidarisk innstilt og borgerlig politisk anlagt.

Med disse konklusjonene i bakhodet er det interessant å stille seg spørsmålet om hvordan de politiske partiene bør legge opp sin strategi for å appellere til de aktive kristne velgerne. På bakgrunn av materialet presentert i notatet, kan man hevde at dersom man bevisst søker å appellere til det aktive kristenfolket i Norge, bør man legge vekt på mer ideologisk bevisst og sammenhengende politikk. I tillegg tyder det på at mange vil være tiltalt av en helhetlig politikk av borgerlig art, heller enn kun et fokus på enkelte kristne hjertesaker.

SLUTTNOTER

¹ Leder i Dagen 10.11.03

² Vårt Land 11.06.2011 s. 24-27.

³ Ibid.

⁴ Holberg, Sunniva E. (2006): *Menneskefiskere eller stemmefiskere? En sammenlignende analyse av KrF og FrPs verdimeslige forankring*. Masteroppgave i statsvitenskap Universitetet i Oslo. S. 64.

⁵ Folketall per 1. april 2011 var 4 937 000. 10 prosent av det er 493 700. Kilde: <http://www.ssb.no/folkendrkv/>. Besøkt 18.07.2011.

⁶ Gjengitt av Holberg, Sunniva E. (2006), s. 64.

⁷ Botvar, Pål Ketil og Ulla Schmidt (red.) (2010): *Religion i dagens Norge mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 17.

⁸ <http://kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=230> Besøkt 08.08.2011.

⁹ Østnor, Lars (red.) (2001): *Etisk pluralisme i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 268.

¹⁰ Ibid., s. 270.

¹¹ Ibid., s. 267.

¹² Ibid., s. 270.

¹³ Vårt Land 13.05.2011 s. 6.

¹⁴ Utdag fra "Brev til KrFs medlemmer fra partileder Dagfinn Høybråten – mars 2011"

¹⁵ <http://www.idag.no/aktuelt-oppslag.php3?ID=19076> Besøkt 19.07.2011.

¹⁶ Se for eksempel Andresen, Kjersti Børke (2008): *Det nye kristne høyre – finnes det i Norge? En analyse av to kristne aviser i lys av den amerikanske New Christian Right-diskursen*. Masteroppgave i religion og samfunn Universitetet i Oslo.

¹⁷ <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> Besøkt 19.07.2011

¹⁸ <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&medium=avis&queryID=273>

¹⁹ Botvar, Pål Ketil (2009): *Skjebnetro, selvutvikling og samfunnsengasjement Den politiske betydningen av ulike former for religiøsitet blant norske velgere*. Det samfunnsvitenskapelige fakultet Universitetet i Oslo. S. 132.

²⁰ Salvesen, Leer Paul (2005): *Moderne prester*. Oslo: Verbum Forlag. S. 11.

²¹ Vårt Land s. 7 14.05.2011

²² Andresen, Kjersti Børke (2008): *Det nye kristne høyre – finnes det i Norge? En analyse av to kristne aviser i lys av den amerikanske New Christian Right-diskursen*. Masteroppgave i religion og samfunn Universitetet i Oslo.

²³ Ibid., s. 25.

Forfatter: Notatet er skrevet av stipendiat i Civita, Eilev Hegstad. eilev@civita.no